

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศัตรูข้าว โดยวิธีผสมผสานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานที่ผ่านการฝึกอบรม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามทั้งในด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยอื่น ๆ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน

ประชากรตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ผ่านการฝึกอบรมการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานจำนวนประชากรทั้งสิ้น 320 คน ทำการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ได้จำนวนตัวอย่าง 80 ราย

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยและทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows

ผลการศึกษาสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

เกษตรกรที่ปลูกข้าวเป็นเพศชายร้อยละ 90 โดยมีอายุระหว่าง 45 – 66 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.8 มีอายุเฉลี่ย 47.9 ปี มีการศึกษาค่ำกว่าหรือเท่ากับชั้นประถมศึกษาร้อยละ 83.8 และมีภูมิลำเนาเดิมเป็นชาวกรุงเทพมหานครทั้งหมด

2. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

เกษตรกรที่ปลูกข้าวร้อยละ 51.3 มีพื้นที่ปลูกข้าวระหว่าง 35 – 90 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย 39.78 ไร่ สภาพการถือครองที่ดินร้อยละ 92.5 เช่าที่ดินผู้อื่นสำหรับปลูกข้าว ใช้แรงงานในการปลูกข้าวระหว่าง 7 – 13 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8

การใช้เงินทุนของเกษตรกรที่ปลูกข้าวในรอบ 1 ฤดูทำนาที่ผ่านมาของเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 51.3 ใช้เงินลงทุนระหว่าง 45,000 – 100,000 บาท ส่วนรายได้จากการขายข้าวของเกษตรกรในรอบฤดูการทำนาที่ผ่านมา เกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 57.5 ลงทุนต่ำกว่า 130,000 บาท

3. ข้อมูลด้านอื่น ๆ

เกษตรกรที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 86.3 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในรอบหนึ่งเดือนที่ผ่านมา ระหว่าง 1 – 2 ครั้ง โดยเกษตรกรร้อยละ 80 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าว โดยวิธีผสมผสานระหว่าง 1 – 3 แหล่ง

การมีประสบการณ์ฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน เกษตรกรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 66.3 มีประสบการณ์ฝึกอบรมระหว่าง 4 – 8 ครั้ง

4. ข้อมูลความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว โดยวิธีผสมผสาน

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน เกษตรกรผู้ปลูกข้าวส่วนใหญ่ร้อยละ 85 มีความรู้ในเรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานอยู่ในระดับดี เนื่องจากเกษตรกรได้รับการฝึกอบรมการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานจากทางราชการ ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลที่ให้ความช่วยเหลือและได้รับความรู้จากสื่อต่างๆ เช่น ทางโทรทัศน์ วิทยุและสิ่งพิมพ์ เป็นต้น ทำให้เกษตรกรมีความรู้ในระดับที่ดี

การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวร้อยละ 72.5 มีการปฏิบัติการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวในระดับต่ำ เนื่องจากเกษตรกรไม่สามารถใช้การปฏิบัติการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานได้หลายๆ วิธีเป็นเพราะว่าทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้นและมีขั้นตอนที่ปฏิบัติได้ยากเกินไปทำให้ระดับของการปฏิบัติของการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานครมีระดับต่ำ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยอื่น ๆ กับความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตามสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 คือ (1) ระดับการศึกษา (2) ประสบการณ์ประกอบ
2. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับ (1) อายุของเกษตรกร (2) ขนาดของพื้นที่ปลูกข้าว (3) รายได้จากการขายข้าว (4) แหล่งเงินทุน (5) สภาพการถือครองที่ดิน (6) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา (7) การรับข้อมูลข่าวสาร (8) แรงงานในการปลูกข้าว
3. การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 คือ (1) ระดับการศึกษา (2) แรงงานในการปลูกข้าว (3) สภาพการถือครองที่ดิน (4) การรับข้อมูลข่าวสาร
4. การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับ (1) อายุของเกษตรกร (2) แหล่งเงินทุน (3) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา (4) ขนาดของพื้นที่ปลูกข้าว (5) รายได้จากการขายข้าว (6) ประสบการณ์ประกอบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานในเขตกรุงเทพมหานคร มีผลดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานมีอยู่

2 ปัจจัยคือ

1.1 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน จากการศึกษของผู้วิจัยพบว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาค่ำกว่าหรือเท่ากับชั้นประถมศึกษา จะมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานดี เนื่องจากเกษตรกรที่มีการศึกษาน้อยจะให้ความสนใจในการฝึกอบรมกว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาดีแต่ความสนใจน้อย

1.2 ประสบการณ์การฝึกอบรม

ประสบการณ์ในการฝึกอบรมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมมาย่อมส่งผลถึงความรู้ที่ดีขึ้นด้วย ทำให้เกษตรกรสามารถปฏิบัติป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานได้

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน

2.1 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาของเกษตรกรมีผลต่อการปฏิบัติการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน กล่าวคือ การที่เกษตรกรมีระดับการศึกษาค่ำสามารถทำการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามคำแนะนำของทางราชการได้ดีกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำนาปลูกข้าวมาเฉลี่ย 31.1 ปี ทำให้มีการปฏิบัติได้ดี และเกษตรกรได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานและมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรกรุงเทพมหานครให้ความช่วยเหลือตามศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโดยสม่ำเสมอทำให้เกษตรกรมีการปฏิบัติได้ถูกต้อง

2.2 แรงงานในการปลูกข้าว

แรงงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน กล่าวคือเกษตรกรส่วนใหญ่ที่มีจำนวนแรงงานมาก การทำกิจกรรมต่าง ๆ จะทำได้ดี จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า เกษตรกรที่มีแรงงานมากจะปฏิบัติตามขั้นตอนของการฝึกอบรมได้ดี เช่น การสำรวจปริมาณศัตรูพืช และศัตรูธรรมชาติในแปลงนาอยู่เป็นประจำเกษตรกรส่วนใหญ่ที่มีแรงงานมาก การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานจะทำได้ดี จากการ

สังเกตของผู้วิจัยพบว่า เกษตรกรที่มีแรงงานมากจะปฏิบัติตามขั้นตอนที่ทางราชการแนะนำ คือการสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าวเพื่อเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลศัตรูพืชและศัตรูธรรมชาติ เพื่อใช้ตัดสินใจในการปราบศัตรูพืชในขณะนั้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประเสริฐ (2543 : 67) พบว่า จำนวนแรงงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ เนื่องจากการที่เกษตรกรมีแรงงานมาก การทำกิจกรรมต่างๆในการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟจะทำได้ดี

2.3 สภาพการถือครองที่ดิน

สภาพการถือครองที่ดินเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว โดยวิธีผสมผสาน กล่าวคือ การที่เกษตรกรเช่าพื้นที่ในการปลูกข้าวนั้นมีการใช้การปฏิบัติการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวมากกว่าผู้ที่มีพื้นที่ของตนเอง เนื่องจากเกษตรกรที่เช่าพื้นที่ในการทำนาต้องการลดค่าใช้จ่ายในการใช้สารเคมีสำหรับป้องกันและกำจัดศัตรูพืชลงมีความตระหนักถึงอันตรายจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรจึงมีการลดการใช้สารเคมีในการปราบศัตรูข้าวและเข้าร่วมโครงการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน

2.4 การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อแหล่งต่าง ๆ

การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อแหล่งต่าง ๆ มีผลต่อการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน กล่าวคือ เกษตรกรที่มีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อหลายทางก็จะสามารถกระตุ้นเกษตรกรให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตัวเกษตรกรเอง ทำให้สามารถปฏิบัติการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานอย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกับการศึกษาของธวัชชัย (2540:107) พบว่า การได้รับความรู้ทางการเกษตรจากสถานที่ราชการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจในการปลูกพืชตลอดปี

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยครั้งนี้

1. การให้ความรู้แก่เกษตรกรนั้นควรมีการจัดการฝึกอบรมทบทวนให้แก่เกษตรกรโดยสม่ำเสมอ โดยการจัดการถ่ายทอดความรู้โดยผ่านกลุ่มย่อยซึ่งมีความคล้ายกันของคนในกลุ่มมากกว่าที่จะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้ซักถามปัญหาและนำเอาความรู้กลับไปใช้ได้ถูกต้อง
2. รัฐโดยกรมส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมและให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานผ่านทางสื่อต่างๆเช่น ทางโทรทัศน์ วิทยุ มากขึ้น ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์จะถ่ายทอดได้น้อยกว่าเนื่องจากเกษตรกรมีการศึกษาน้อยและไม่นิยมอ่านสื่อจากสิ่งพิมพ์
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดหาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช จำหน่ายให้เกษตรกรในราคาถูก เช่น กั๊บดักไฟฟ้าและเครื่องไล่แมลงชนิดต่างๆ เป็นต้น
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดส่งเจ้าหน้าที่ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติของเกษตรกรเรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานเพื่อให้คำแนะนำเมื่อเกษตรกรเกิดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานในเขตกรุงเทพมหานครเพียงแห่งเดียวเท่านั้น ควรขยายผลการศึกษาไปในจังหวัดอื่นที่มีการทำนาปลูกข้าวด้วย เพื่อนำมาเปรียบเทียบหาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานว่าแตกต่างกันหรือไม่
2. ควรศึกษาถึงทัศนคติของเกษตรกรด้วยว่าเกษตรกรมีทัศนคติอย่างไรกับการใช้การป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน
3. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้การป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานควบคู่ไปด้วย